

Книга року ВВС

2018

КНИГА РОКУ

BBC NEWS | УКРАЇНА

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної державної адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесея Гончара

Книга року *ВВС*

Біобібліографічний покажчик

Вип. 2

УДК 016:821.161.2
К 53

Укладач: *Пошибайло Ольга Василівна*

Книга року ВВС: біобібліограф. покажчик / укл. О. В. Пошибайло ; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара. – Полтава, 2018. – Вип. 2. – 32 с.

Література – це потужний soft power (м'яка сила). Особливо важливою є її роль для України. У час, коли наша країна не мала власної держави, книги були і платформою для розвитку нашої культури, і репрезентами української самобутності для інших країн (мовами яких ці книги могли бути перекладені). Тож книги ставали своєрідними дипломатами, які вели свій, набагато ширший від політичного діалог або полілог. Літературні премії – підтримка цього неполітизованого діалогу культур, який може стати якісною альтернативою у доволі непростий для України час.

У Вип. 2 покажчика продовжується розповідь про письменників, які є переможцями конкурсу «Книга року ВВС».

Покажчик розрахований на учнів, студентів, викладачів навчальних закладів, колег, які працюють з молоддю та всіх небайдужих, хто захоплюється українською мовою.

Подана література, яка використовувалася при підготовці видання.

З М І С Т

Передмова.....	4
Андрухович Юрій.....	6
Андрухович Софія.....	11
Калитко Катерина.....	16
Малярчук Тетяна.....	22
Рутківський Володимир.....	26

Передмова

Новий книжковий рік, нові твори, нові імена – це нова Книга року ВВС.

Коли ви розділені часом...
Коли ви бачитеся хіба що уві сні...
Коли ви живете в різних реальностях...
І ваші шляхи не перетинаються...
Коли так довго немає звістки...
Коли здається, що ви рухаєтеся в різні боки...
Коли здається, що вам ніколи не зустрітися...
Коли так складно почути одне одного...
Коли не встигаєш сказати потрібні слова...
Головне – пам'ятати: це дрібниці...
... коли єсть щось справжнє.
Те, що надихає...
... і штовхає вперед.
Те, від чого хочеться літати...
І приземлятися там, де на тебе вже чекають.

Вона повертається
Книга року ВВС
З любов'ю до книжок...

Ідея: Анастасії Грібанової

Любов + книжки = Книга року. Це – більше ніж історія про книжки, це історія про любов.

У літературній премії ВВС NEWS Україна Книга року ВВС з'явилась нова номінація. Разом із нагородженням найкращих художніх творів українською мовою – Книга року ВВС та Дитяча Книга року ВВС, яка відбувається у партнерстві з Культурною програмою Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), ВВС також відзначатиме найкращі роботи у категорії Книга року ВВС – Есеїстика.

За 14-річною традицією, старт щорічної літературної премії оголошують на Книжковому ярмарку та літературному фестивалі у Львові.

Головний редактор ВВС News Україна Ніна Кур'ята коментує: «Останнім часом ми спостерігаємо появу великої кількості високоякісних літературних есеїв, які посідають особливе місце між публіцистикою і літературою. Ми вирішили створити спеціальну номінацію, щоб відзначити найкращі зразки цієї творчості. Книга року ВВС росте разом з українською літературою, і щороку публікується безліч дивовижних нових книг для дорослих та дітей, вартих уваги».

Рішення приймати на конкурс перекладні роботи з інших мов об'єднало багатомовну українську літературу.

Переможців Книги року ВВС визначили у трьох категоріях, враховуючи також переклади книг українських авторів, які пишуть всіма мовами народів,

що проживають в Україні. До складу журі конкурсу входять: Віра Агеєва (професор Національного університету «Києво-Могилянська академія»),

Ольга Герасим'юк (журналіст, член Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення),

Віталій Жежеря (письменник, журналіст),

Тарас Лютий (філософ, письменник),

Світлана Пиркало (культурний радник ЄБРР),

Марта Шокало (випусковий редактор BBC News Україна, координатор премії).

Переможець у кожній категорії отримає винагороду 1000 євро у гривневому еквіваленті. Видавці Книги року BBC, Дитячої Книги року BBC та Книги року BBC – Есеїстика матимуть право використовувати логотипи Книги року BBC у подальших виданнях цих книг.

Андрухович Юрій

*Я не люблю банальностей, тому й не виправдовую очікувань читачів.
Юрій Андрухович*

Юрій Ігорович Андрухович народився 13 березня 1960 року у м. Станіславі (нині Івано-Франківськ). Володіє українською, польською, англійською та німецькими мовами. Закінчив Український поліграфічний інститут ім. Івана Федорова у Львові (нині – Українська академія друкарства) (1982) та Вищі літературні курси при літературному інституті ім. Максима Горького в Москві (1991). Працював газетярем, служив у війську, деякий час очолював відділ поезії Івано-франківського журналу «Перевал» (1991-1995). Співредактор часопису тексту і візії «Четвер» (1991-1996), а з 2002 р. – головний редактор центральноєвропейського часопису «Потяг 76». Протягом кількох років вів рубрику «Парк культури» у щоденній газеті «День» (Київ). Разом із Віктором Небораком та Олександром Ірванцем заснував 1985 році відому в Україні поетичну групу «Бу-Ба-Бу» («Бурлеск-Балаган-Буфонада») і є Патріархом цієї групи, звідки й походить прізвисько «Патріарх української поезії». Один із засновників постмодерністської течії в українській літературі, яку умовно називають «станіславським феноменом». Представники цього напрямку активно розробляють поетику «карнавального» письма.

В 1985 році за публікації двох книг віршів прийнятий у СП України, у 1991 році за ідейним переконанням виходить зі складу Союзу письменників разом з декількома колегами і стає ініціатором установи Асоціації українських письменників. Наприкінці 1980-х відомий, як активний діяч первісного, ліберально-демократичного Руху.

З 1991 публікується у великих літературних журналах України. Автор збірок поезій: «Небо і площі» (1985), «Середмістя» (1989), «Екзотичні птахи і рослини» (1991), «Пісні для Мертвого півня» (2004), романів: «Рекреації» (1992), «Московіада» (1993), «Перверзія» (1996), «Дванадцять обручів» (2003), «Таємниця. Замість роману» (2007), «Сузір'я курки» (2016), «Коханці Юстиції» (2018), книг есеїв: «Дезорієнтація на місцевості» (1999), «Диявол ховається в сирі» (2006), «Тут похований Фантомас» (2015), публіцистики: «Лексикон інтимних міст» (2011).

Кандидат філологічних наук (1996). Захистив дисертацію «Богдан-Ігор Антонич і літературно-естетичні концепції модернізму». Докторську пише по творчості поетів-битників. Окремими виданнями в 1997 році вийшли 4 книги Андруховича: «Екзотичні птахи і рослини» (вірші), книга прози «Рекреації» і «Московіада», роман «Перверзія», книга есе «Дезорієнтація на місцевості». Критики називають Юрія Андруховича «священною коровою нової української словесності».

Письменник виступив також упорядником антології нової української поезії, перекладеної німецькою мовою, – «Подай мені лютню з каміння». Є автором та укладачем Хрестоматійного додатку «Малої української енциклопедії актуальної літератури» (МУЕАЛ). У львівському видавництві «Класика» письменник випускає серію сучасної зарубіжної прози «Колекція Перфецького». Автор п'ятого перекладу українською мовою шекспірівського «Гамлета» (журнал «Четвер» № 10, 2000). Юрій Андрухович перекладає з англійської, польської, німецької та російських мов. Окремими виданнями в його впорядкуванні і перекладі вийшли антологія «День смерті Пані День: Американська поезія 1950-69-х років» з ґрунтовною передмовою.

На слова багатьох віршів Юрія написана музика, яку з великим успіхом виконують її творці – гурти «Мертвий півень» та «Плач Єремії». Йому судилося бути багато в чому першим серед свого покоління. Чи не першою ластівкою, яка сповістила про прихід «нової хвилі» в українській літературі, була публікація його добірки оповідань з армійського життя «Зліва, де серце». Однак справжнє визнання Андруховичу-прозаїку, прекрасному літературному розбишаці, приніс перший роман «Рекреації». З романом увірвалися в українську літературу не лише нова карнавальна стихія і енергетика, а й бешкетний дух молодого літератора. З малої прози письменника справжнім шедевром є параісторичне оповідання «Самійло з Немирова, прекрасний розбишака».

Есеїстика Юрія Андруховича виникає внаслідок його частих подорожей до інших країн світу і поступово складається в майбутню «книгу спостережень» над нинішніми особливостями європейського культурно-історичного ландшафту. Разом із польським письменником Анджеєм Стасюком видав книгу «Моя Європа: два есеї про найдивнішу частину світу» (польське видання – 2000 р., українське – 2001 р., німецьке – 2003 р.) – текст Андруховича, написаний до цієї книжки, носить назву «Центрально-східна ревізія» і являє собою спробу гранично відвертого осмислення свого власного «часу і місця».

«Лексикон інтимних міст» Юрій Андрухович випустив у 2011 році, це найбільша книга письменника. Критики назвали це видання «автобіографічним атласом внутрішнього світу письменника». Електронна версія книги, випущена одразу після паперової, як вказують Інтернет-джерела, доступна в форматі, захищеному від піратських копій.

У своїй книзі Юрій розповів 111 історій про 111 міст, які йому довелося пережити приємні і не дуже, але завжди унікальні інтимні, в широкому значенні цього слова, моменти. Це розташовані в алфавітному порядку за географічними назвами різножанрові тексти – від есеїв і оповідань до віршів у прозі. За словами автора, «доводиться багато їздити і цікаво було полічити, скільки до цього моменту я відвідав міст, відмінних від рідного. Тобто рідного Івано-Франківська в цій книжці не буде. Вийшов великий список. Подумав створити свою приватну енциклопедію. Виношував ідею з 2005-го, а за писання взявся 2008-го. Писав про кожне місто окремим файлом. Ніколи не складав їх докупи який у своїх есе «відкриває раніше маловідомий регіон Європи».

В 1992 році режисер Андрій Дончик зняв за мотивами оповідань Юрія Андруховича кінофільм «Кисневий голод». В основу картини лягли дебютні

прозові оповідання Андруховича «Королівські лови» та «Зліва. Де серце». Фільм став одним з найяскравіших творінь вітчизняного кіно перших років незалежності.

Другий і останній на сьогодні повнометражний фільм за сценарієм Андруховича – «Амур і демон» (реж. Микола Федюк) – було знято у 1994 році. Сценарій фільму засновано на реальних подіях. Він розповідає про львівського колекціонера антикваріату, що співпрацював з КДБ у післявоєнні роки. Конфісковані у панів цінності опинилися у його колекції. А після смерті колекціонера були передані в Ермітаж.

У 2010 році в прокат вийшла підбірка вітчизняних короткометражок «Мудаки. Арабески». Один з фільмів у підбірці – екранізація епізоду з першого роману письменника «Рекреації». Називається фільм «Рано вранці» (реж. Володимир Тихий).

У планах письменника також була адаптація до широких екранів власного роману «Переверзія». Однак фільм так і не було знято.

У країнах з розвиненою кіноіндустрією усі знакові літературні твори обов'язково отримують своє екранне відображення. Що ж, коли і в Україні сформується повноцінний кінопроцес – твори Андруховича мають стати одними з перших, за якими будуть знімати фільми.

Без перебільшення можна сказати, що в першу чергу саме з іменем Юрія Андруховича пов'язаний великий прорив новітньої української літератури в західну Європу, а західноєвропейський читач спочатку за перекладеними його есеїстичними творами, а згодом і романами розпочинав знайомство з Україною. Не дивно, що організатори премії імені Ериха-Марії Ремарка назвали Юрія Андруховича одним з «найбільш значних інтелектуальних голосів України».

Відзнаки Юрія Андруховича:

- ❖ 1993 – лауреат премії Благовіст
- ❖ 1996 – лауреат премії Рея Лапіки
- ❖ 2001 – лауреат премії імені Гердера (Фонд Альфреда Тьопфера, Гамбург, Німеччина)
- ❖ 2005 – лауреат премії миру імені Ремарка, Оснабрюк, Німеччина
- ❖ 2006 – лауреат премії Книжкового ярмарку у Лепцігу «За європейське взаєморозуміння»
- ❖ 2006 – лауреат Літературної премії Центральної Європи Angeius за роман «Дванадцять обручів»
- ❖ 2014 – лауреат Премії імені Ханни Арендт (Німеччина)
- ❖ 2016 – медаль Гете
- ❖ 2017 – лауреат Премії Вілениці (Словенія)
- ❖ 2018 – премія Книга року BBC за роман «Коханці Юстиції»

«Коханці Юстиції»

Довгоочікуваний роман Юрія Андруховича є передовсім грайливим за формою текстом, у якому письменник розвиває свої найкращі традиції (тим цікавіше, коли вони не збігаються з найпомітнішими тенденціями української прози останніх років). «Карнавал повинен тривати, інакше він може скінчитися», - писав Юрій Андрухович в одному зі своїх головних романів 1990-х років. Новий роман письменника дає надію, що до скінчення ще далеко.

«Коханці Юстиції» – така назва новинки відомого українського письменника, надрукований у видавництві Meridian Czernowitz. Прихильники його творчості так довго чекали на новий роман, що подекуди вже й перечекалися та припинили сподіватися. Тим краще: для таких «Коханці Юстиції» стали справжнім приємним сюрпризом.

Утім, Андрухович був би не Андруховичем, якби оприлюднив просто лінійний, класичний роман (хоч би й такою мірою класичний, як «Московіада», «Перверзія» чи «Дванадцять обручів»). Він, натомість, вирішив не відмовлятися від ігор із формою та жанром, який віддався ще у двотисячних, і відтак, «Коханці Юстиції» виявилися таким собі гібридом у хорошому значенні цього слова. Дев'ять історій дев'яти злочинців з різних епох – їхні переступи були викличними, кричущими, обурливими, в певному збоченому сенсі яскравими й ефектними. Тільки одна з ними проблема. Наприкінці кожного розділу в читачів і оповідача зростають сумніви: чи справді винні ті, кого покарали? Чи справді покарання справедливе? Посилує, вирощує ці сумніви, перетворює їх на такий собі «коан» епіграф до роману: «Нехай звершиться правосуддя. Нехай загине світ».

Сам письменник каже, що історій («серій») не дев'ять, а вісім із половиною. Ця кіношна кокетливість пов'язана з так само кіношною останньою «серією». У ній зображено маленький західноукраїнський обласний центр часів застою, часів переможної ходи фільмів про Фантомаса (хоча загалом там є ціла «антологія» фільмів, популярних у Радянській Україні тих років). І ось у тихій консервативній провінції раптом трапляється скандал – біля річки знайдено труп без голови! Ця сенсація обростає багатьма фантазмагоріями, проте загадка несподівано лишається без розгадки, а книжка – без загальноприйнятого вичерпного фіналу. Ще один привід назвати останню частину «половиною».

В інших «серіях» усе нібито з'ясовується і розв'язується, та від цього не завжди легше, бо, як писалося вище, постійно гризе відчуття сумнівності, неоднозначності розгадок, а подекуди й недоведеності вироків.

Історії тут на різний смак. Є давній фаворит письменника – Самійло Немирич із карколомними нахабними кримінальними пригодами, не позбавленими ілюзій на сучасне криміналізоване українське суспільство. І є підпільник-націоналіст, який у дні німецької окупації Галичини вирішує

спровокувати хвилю нацистського терору проти українців, щоб змусити останніх почати справжній опір проти окупантів і «врівноважити» гріх дотеперішньої масової колаборації.

Головним «стрижнем» восьми з половиною «серій» є постать наратора, оповідача. Він повільний, задуманий, іронічний, ретельний, такий собі суддя, що сумнівається. Умовно кажучи – антипод судді Воррегрейва з «Десяти негрят» Агати Крісті.

«Коханці Юстиції», певно, не такі емоційно насичені, динамічні й драйвові, як «класичні» романи Юрія Андруховича. Але цю книжку абсолютно не назвеш невдалою чи провальною, навпаки, вона цікава, концептуальна, спонукає до роздумів, спогадів і пошуків.

Хтось із історичних постатей, героїв «Коханців Юстиції», поза сумнівами, надихне значну частину читачів щось пошукати, почитати, передивитися про той час і про тих людей. А ще – приємно, що письменник не спокусився на популярні останніми роками в літературі тенденції спрощення, сюжетності, сентиментальності, але дозволив собі писати по-своєму, складніше, веселіше, сконструйованіше. Не боячись, як багато інших, що українська література «...стає все кращою. Скоро її перестануть читати зовсім».

Список літератури

Андрухович Юрій. Коханці юстиції : роман / Ю. Андрухович. – [Чернівці] : [Меридиан Чернівці], [2018], - 304 с.

Андрухович Юрій // Усі письменники і народна творчість: довідник. – К., 2007-2008. – С. 12-16.

Андрухович Юрій // Українські письменники: біографії, огляди творчості, літературні напрями і течії, літературознавчий словник. – К., 2011. – С. 306-307.

Андрухович Ю. Я не люблю банальностей, тому й не виправдовую читачів / Ю. Андрухович // Український тиждень. – 2018. - № 38. – С. 60-63.

Андрухович Юрій // Українські письменники: біографії, огляди творчості, літературні напрями і течії, літературознавчий словник. – К., 2011. – С. 306-307.

Від Немировича до Фантомаса // День. – 2018. – 16-17 берез. – С. 31.

Гете для Андруховича // Культура і життя. – 2016. – 24 черв. – С. 4.

Єрмакова В. Знакова фігура – Юрій Андрухович / В. Єрмакова // Шкільна бібліотека. – № 10. – С. 102-103.

Демчук С. Українську правозахисну систему збудовано в такий – спосіб, що вона не може працювати на справедливість / С. Демчук // Країна. – 2018. – № 1. – С. 17-21.

Моренець В. Ефект високої башти / В. Моренець // Слово і час. – 2016. – № 1. – С. 19-35.

Процюк О. Андрухович і політика / О. Процюк // літературна Україна. – 2005. – 19 трав. – С. 6.

Юрій Андрухович // Українські літературні школи та групи 60-90-х рр. XX ст. – Львів, 209. – С. 333-354.

Юрій Андрухович // Славінська І. 33 герої укрліт / І. Славінська ; худож.-оформлювач О. М. Артеменко. – Харків: Фоліо, 2011. – С. 19-31.

Електронні ресурси:

Андрухович Юрій Ігорович : біографія [Електронний ресурс] // УкрЛіб : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1509/> (дата звернення: 13.11.2018). – Назва з екрана.

Дзюбак Н. «Коханці Юстиції»: вісім з половиною майже казок для дорослих [Електронний ресурс] // Yakaboo : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <https://blog.yakaboo.ua/kohantsi-yustitsiyi-visim-z-polovinoyu/> (дата звернення 13.11.2018). – Назва з екрана.

Коцарев О. Юрій Андрухович. Коханці юстиції : рецензія на книгу [Електронний ресурс] // Критика : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м : б. в.]. – Режим доступу: <https://krytyka.com/ua/reviews/kokhantsi-yustytsiyi/> (дата звернення: 13.11.2018). – Назва з екрана.

Андрухович Софія

Андрухович Софія Юріївна народилася 17 листопада 1982 року в м. Івано-Франківськ. Українська письменниця, публіцистка, перекладач. Дочка письменника Юрія Андруховича. Закінчила природничий ліцей в рідному місті (2000) та Українську академію друкарства. Співредактор часопису «Четвер». Стипендіатка програми Вілли Деціуша у Кракові (2004). Мешкає в Києві. 10 березня 2008 року народила дочку Варвару.

Авторка прозових книжок «Літо Мілени» (2002), «Старі люди» (2003), «Жінки їхніх чоловіків» (2005), «Сьомга» (2007) та численних публікацій у пресі. У 2014 році випустила роман «Фелікс Австрія», що того ж року отримав відзнаку «Книга року ВВС». У 2015 році стала лауреаткою премії імені Джозефа Конрада.

У 2016 році Софія Андрухович спільно з Мар'яною Прохасько написала дитячу книгу-картинку «Сузір'я курки». Того ж року книжка увійшла до престижного каталогу в галузі міжнародної дитячої та юнацької літератури «Білі круки» («WhiteRavens 2017»).

Підписала петицію до президента Росії з вимогою звільнити українського режисера Олега Сенцова.

«Вона має прізвище Андрухович лише через те, що це – її прізвище, і аж ніяк не через те, що її батько відомий письменник», знаєте, кому належать ці

слова? Не повірите, саме тому, хто й подарував їй це прізвище – Юрію Андруховичу. Певно, їх дратують журналістські «креслення» лінії батько-донька. Але це ж саме той випадок, коли можна «піти проти природи». Бо у випадку їхньої родини, природа вирішила не зупинятися на доньці талановитого письменника, щиро обдарувавши письменницьким талантом Софію.

На питання журналістки Ірини Татаренко про те, що більшість починає свій письменницький шлях із поезії, аргументуючи це тим, що для прози важливо мати життєвий досвід. Але в тебе все склалося навпаки, Софія відповіла: – «Так вийшло. Я ніколи не писала поезії – якщо не враховувати кількох смішних спроб у дитячому віці. На мій погляд, у певному сенсі поезія набагато досконаліша за прозу, її мова ближча до музики. В мені все влаштовувало так, що я більшою мірою схильна до розповідання історій. Такий у мене кут зору, така особливість сприйняття віту. Хоча дуже часто складно поставити межу між прозою і поезією. Вони надто сплетені між собою, часто вони неможливі одна без одної. Я пишу прозу, але в ній за бажанням можна побачити поетичне. Мені здається, кожна людина має свій унікальний досвід, і всі заняття цього світу його потребують. Інша справа, що писати роман про війну більше випадає людині, яка її пережила. Так само, звісно ж, не може вийти еротичний роман з-під пера старої дівки. Просто досвід має відповідати твоєму письму і навпаки».

За романом «Фелікс Австрія», який переміг у конкурсі «Книга року ВВС» і був перекладений сімома мовами, знімуть фільм – історичну драму з присмаком кулінарії.

Хто гратиме головні ролі у фільмі, ще невідомо. Кастинги тривають. Ім'я режисера фільму також поки що не оголошують, але він вже працює над сценарієм.

Зніматимуть фільм спільно з Польщею. Зйомки мають початися восени.

«Фелікс Австрія» – це роман про стосунки, співзалежність, проблеми кордонів, ідентичність. Історія була скоріше тлом. Роман і фільм будуть схожими, але там, де у книжці герої розмірковують, у сценарії вони будуть діяти», – розповідає Софія Андрухович.

Зйомки заплановані на вулицях і в будинках Івано-Франківська, у павільйонах FILM. UA у Києві та на фоні Карпат.

Відзнаки Софії Андрухович:

- ❖ 2014 – ЛітАкцент року («Фелікс Австрія»)
- ❖ 2014 – Книга року ВВС («Фелікс Австрія»)
- ❖ 2015 – Літературна премія імені Джозефа Конрада-Коженьовського
- ❖ 2017 – Літературна премія Вишеградського Східного партнерства (VEaPLA)

- ❖ 2017 – книжка «Сузір'я Курки» Софії Андрухович та Мар'яни Прохасько увійшла до каталогу книжкових рекомендацій у галузі («WhiteRavens 2017»)

«Фелікс Австрія»

Їхні долі так тісно сплетені, що жінки не розуміють, де закінчується життя і доля однієї з них, і де починається життя іншої.

Софія Андрухович

Після семирічного затишшя Софія Андрухович видала новий роман «Фелікс Австрія». Книга вже встигла наробити галасу, отримавши спеціальну відзнаку Форуму видавців. Що вже говорити про численні відгуки та коментарі у періодиці та соцмережах. Софія починала роботу над романом у Кракові на творчій стипендії, яка привела її в гуртожиток «Фелікс». Коли батько письменниці Юрій Андрухович, дізнався про це, то сказав, що все правильно – «Фелікс Австрія!». З'ясувалось, що це частина відомої цитати: «Нехай воюють інші, а ти, щаслива Австріє, укладай шлюби». Все стало на свої місця – роман і один з його героїв отримали імена.

Дещо незвичайно поєднання слів Фелікс і Австрія у назві роману пані Софії означає просто щаслива «Щаслива Австрія», хоч загалом у романі йдеться не про цю поважну державу, яка залишила після себе добру пам'ять на теренах Галичини й Буковини, а про життя й побут окремої родини в місті Станіславові за часів панування Франца-Йосифа.

Знайомство із книгою починається з обкладинки. На ній роман вдало ілюструє картина Джозефа Едварда Саутолла 1914 року. В інтерв'ю для порталу «Читомо» Софія Андрухович сказала, що повноту вражень від твору забезпечує не лише текст, а й вага книги, запах сторінок. Все це приносить задоволення коли тримаєш в руках примірник «Фелікса».

Сюжет розгортається послідовно, з невеликими прогалинами в часі та короткими екскурсами в минуле. Читачі знайомляться зі світом очима головної героїні, Стефи, крізь призму її почуттів, комплексів і вподобань. Після пожежі 1868 року, в якій згоріла половина міста, її разом з дівчинкою, що мешкала поруч (дочкою доктора Ангера), порятували сусіди. У цій пожежі Стефця втратила обох батьків, а доктор свою дружину. Долі жінок тісно переплелись, як стовбури двох дерев, які одночасно є і опорою, і згубою один для одного. У творі виникне любовний трикутник, «але не такий банальний, як усім уявляється», - стверджує сама авторка. І з цим важко не погодитись: сторони трикутника та розв'язка – дві несподіванки роману.

Хтось називає роман історичним, інші кажуть, що історія – лише тло основних подій. У будь-якому разі, Станіславів початку ХХ ст. виглядає більш

переконливо. Софія каже, що шукала матеріал та черпала натхнення з монографій, спогадів, історичних нарисів, краєзнавчих праць. І ця ґрунтовна робота не була даремною – читаючи, ти з головою зануряєшся в цісарську епоху, ні на мить не виникає відчуття фальші. У розробці сюжету найбільше допомогла газета «Kurjer Stanislawowski» за 1900 рік. З неї, до речі, був узятий прототип одного з другорядних героїв – ілюзіоніста Ернеста Торна.

Жіночим образам у романі приділено більше уваги, ніж чоловічим. Завдяки тому, що розповідь ведеться від першої особи, найглибше розкритий психологізм головної героїні. Та це ніяк не позначається на глибині інших персонажів. Кожен наділений індивідуальним характером: Стефа – натура з міцним внутрішнім стрижнем, Адель – тендітна, малопристосована до життя пані, Петро (чоловік Аделі) криє в собі значно багатший та бурхливіший внутрішній світ, аніж здається на перший погляд. Загальна динаміка роману неспішна, як прогулянка». Відсутність згрубілої лексики не робить діалоги штучними чи неповними, така мова цілком відповідає епосу та середовищу. Кожне речення твору – як шматок запашного галицького пляцка.

Роман захоплює із першої і не розчаровує до останньої сторінки. Кожен новий абзац дарує відчуття радості та спокою, ховає від шаленого ритму сьогодення, дражнить апетитними стравами та прививає любов до життя, людей, себе. Кінцівка підкрадається непомітно, закручує виром подій і залишає з перехопленим подихом.

Тугий зв'язок двох жінок народився з вогню і лише вогонь зміг його розірвати.

Цей оманливий світ крутить кола, намагаючись впіймати власного набирають обертів наприкінці. Твір насичений галицькими діалектизмами, які й досі можна почути на Заході України. Читач знайомиться з, мабуть, новими для себе словами на зразок «пулярес», «румбарбар», «зупа», «п'єц» тощо. Родзинки, які часто складно розуміти, роз'яснюються у примітках. Ці колоритні акценти роблять мову героїв соковитою. У романі немає звичної сучасному читачеві лайки, окрім, хіба що, виразу «йди до хвоста...»

Однак над усім цим височіє місто і його історія, в анналах якої – тисячі доль, сотні поколінь. Що знали б ми про стародавній світ, якби не «Іліада» і «Одіссея», що знали б ми про давній Станіславів, якби не Софія Андрухович? Роман Софії Андрухович дарує нам найгострішу зброю – історичну пам'ять і в цьому його значимість.

Як говорить Софія: – «Герої живуть на вулиці Липовій, тепер Шевченка. Там мешкають мої батьки. Вона більш-менш збереглася до сьогодні. Описаний мною Станіславів не є тим, який був у реальності. Не раз натрапляла на відгуки, що в такий гарний затишний час хтось хотів би жити. Насправді виходить, що людина хотіла б жити у моїй фантазії. Це місто вигадане. Детальки взяті з газет і документів, а цілість – це моя уява. Насправді в ті часи між представниками різних національностей усе було не так гладко. Поляки чи німці сприймали українців як представників нижчого класу. Ті мали проблеми з освітою та важке фінансове становище. Над книжкою працювала рік. Прочитала кілька десятків історик монографій, усі газети «Кар'єра Станіславського» за 1900-й рік, трохи номерів – до 1905-го. Шокувало, наскільки газети передають дух

часу. Засумнівалася, чи варто писати книжку. Бо жодна художня вигадка не зрівняється з тією реальністю. Від початку мала план роману. Розписувала окремо кожен розділ, але все постійно змінювалося. Ця жива магма часто диктувала свої умови. Лише в кінці роботи почала отримувати задоволення. Три четверті книжки взагалі сумнівалася, що допишу до кінця».

На питання BBC України що саме спонукало до написання цієї книги? Якесь спостереження? Письменниця відповіла: – «З одного боку, мені хотілося погратися зі сприйняттям читача. Мені хотілося спробувати власні можливості у розповіданні історії. Тому що коли ми читаємо книжки, або дивимося фільми, або слухаємо якісь життєві історії, ми уже наперед вгадуємо логіку розвитку сюжету і передбачаємо фінал. А мені хотілося зробити так, щоб людина була приємно здивована або трошки збита з пантелику, і водночас хотілося і собі зробити цей процес цікавішим і не таким однозначним».

Після усіх відгуків та риторики стосовно «Фелікса», остаточно підкупує простий пост Софії на її сторінці в одній із соцмереж: «Еей, я просто написала книжку про хавчик в історичних декораціях, бо ми, галичани, постійно жеремо. Чьо ви це саме».

Список літератури

Андрухович Софія. Фелікс Австрія : роман / С. Андрухович. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 288 с.

Богачевська О. Останні кілька років усі книжки були про Януковича. Навіть дитячі / О. Богачевська // Країна. – 2014. – № 49. – С. 12-15.

Григорчук М. Вогнем породжене – у вогні й гине / М. Григорчук // Слово Просвіти. – 2014. – 31 груд. (ч. 52). – С. 12.

Десятерик Д. Утопія на киті / Д. Десятерик // День. – 2016. – 15-16 січ. – С. 23.

Котерлін Х. Щасливі читачі / Х. Котерлін // День. – 2015. – 23-24 січ. – С. 23.

Міжнародні перемоги українців у літературній сфері-2017 // Українська літературна газета. – 2017. – 29 груд. – С. 4.

Премію імені Конрада-2015 отримала Софія Андрухович // Українська літературна газета. – 2015. – 4 груд. – С. 6.

Електронні ресурси:

Куришко Д. «Мармуляда й струделі»: яким буде фільм за романом Софії Андрухович [Електронний ресурс] / Д. Куришко // BBC Україна :[сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43825014> (дата звернення: 05.11.2018). – Назва з екрана.

Кушнір І. «Фелікс Австрія» Софії Андрухович: бестселер по-галицьки: рецензія на книгу [Електронний ресурс] / І. Кушнір // Comma : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2014. – Режим доступу: https://comma.com.ua/article/best_ukr_albums_2014/ (дата звернення: 05.11.2018). – Назва з екрана.

Татаренко І. Софія Андрухович: «Юрій Андрухович мої твори не редагує»: інтерв'ю [Електронний ресурс] / І. Татаренко // Друг читача : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2008. – Режим доступу: <https://vsiknygy.net.ua/interview/518/> (дата звернення: 05.11.2018). – Назва з екрана.

Калитко Катерина

Про письменницю й перекладача Катерину Калитко нам відомо не так і багато. Як правило, те, що Катя сама дозволяє про себе знати: народилася 1982 року у Вінниці, де й закінчила середню школу. У 1999-2005 роках студіювала політологію та журналістику в Києво-Могилянській академії. Зараз живе і працює у Вінниці та Сараєві. Журналіст за фахом, лауреат численних літературних конкурсів. По-справжньому «горить»

Балканами. Захоплена читачка Джорджа Мартіна, має блог і сторінку на Facebook, де викладає власні вірші й апробує переклади. Інколи здається, що Катя – невловима, та «ЛітАкцентові» вдалося вловити її на часинку й розпитати про те, чого не знайдеш у її біографії.

На запитання журналіста, чому у її профілі зазначено місцезнаходження «уявне Сараєво», письменниця відповіла: «Останнім часом захопилася Боснією і тому мене вважають іноземкою або, принаймні, емігранткою. Люди іноді звертають увагу на мій акцент і манери поведінки, що не відповідають загальноприйнятим нормам. Спершу це травмувало, але потім прийшло усвідомлення того, що цей статус має свої переваги, адже іноземець найчастіше проживає простір, у якому опиняється, гостріше й глибше за тубільця, який часто просто ковзає повсякденними стежками. Збагачує і розкіш гострого сприйняття, що може собі дозволити в кількох краях одночасно. І це не означає втрати власної країни, навпаки – маю завжди свіжий погляд на неї. Що стосується Боснії, то вона зі мною буквально-таки сталася. Балкани цікавили мене завжди, ще зі школи, мову я свого часу отримала в подарунок від носія, прекрасної людини. Це дало змогу дізнаватися більше, ніж дозволяли доступні нам джерела. І в один прекрасний момент серед усього балканського розмаїття на перший план виступила Боснія, дозволивши мені зазирнути вглиб. Відтоді ношу її в собі, років із десять. А вже пізніше з'явилися певні приватні зв'язки з країною. Наприклад, на світі є безліч морів, усі вони по-своєму прекрасні, але Середземне – цивілізаційне, і європеєць, який побачить і почує його, вже не буде таким, як раніше. Так і тут. Зрідка трапляється, що маленька примітка на маргінесах буває не менш цікавою й цінною, ніж ціла сторінка. Саме такою приміткою Боснія є для європейської історії. У моєму «боснолюбстві» багато всього: від певної донкіхотської боротьби зі стереотипами до переглядання оптики, через яку дивлюся на власну країну та її історію. Не стримаюся й процитую гаряче любленого Міленка Єрговича, який писав: «Слово «Сараєво»

– таке ж, як слово «Кордова», слово «Гранада» чи слово «Лісабон». До цих слів не можна бути байдужим». Була ще колись відома пісня на слова Міхаїла Светлова про українського хлопця, котрий носився полями громадянської зі словами «Гренада, Гренада, Гренада моя!» – оце воно. Для мене Сараєво стало точкою опори, щоб перевернути світ. І тому воно передовсім внутрішнє – завжди всередині мене, просто вчасно озвалося».

На запитання, чи є для Катерини Калитко українська мова й література «маленькими», авторка відповідає: «Залежить від кута зору. Із перспективи моїх знайомих боснійців Україна – «далека гігантська країна». Певна річ, у такій країні нічого малого нема (усміхається). А от із погляду «великого світу», мабуть, усе виглядає дещо інакше. Тут ідеться, насамперед, про теми, розроблювану проблематику, хоча й кількість адекватних носіїв української мови теж змушує замислитися. Але, якщо йти за класичною характеристикою Дельоза й Гваттарі, справа у детериторіалізації мови, в тому, що в нашій літературі усе – так чи інакше політика, а найцікавіші речі творяться на маргінесах. Я щиро вірю, наприклад, що справжній світовий український бестселер зможе написати кримський татарин чи гагауз, українською мовою – велику історію малої спільноти, яка буде так само нашою. Тому моя відповідь – радше так».

Журналістка також зазначає, що в текстах письменниці відчитується дуже серйозний, глибокий поет. Поет, що, здається, навіть не дозволяє собі сміятися... Утім, в одному з більш ранніх віршів є рядки: «Кому яке власне діло / допоки мою біографію / не друкують в підручниках / я маю право на дурниці». Інтерв'юер цікавиться, які ж дурниці дозволяє собі поетка в літературі, спілкуванні чи побуті: «Ти знаєш, я тією серйозністю із дитинства всіх лякала. Насправді сміятись я люблю, але, крім того, я іронік та скептик, тому кожен мій оптимізм на дні має гірчинку. Зрештою, полотна Рембранта не стають менш прекрасними та живими через те, що на них багато темних кольорів. Знаючи, що один лише чорний може мати сотню відтінків, ніколи не вважатимеш світ однотонним».

Авторка шести збірок поезій, остання з яких – «Катівня. Виноградний. Дім» (Львів, ВСЛ, 2014). Оpubлікувала також дві книжки короткої прози: «Містерія» (Київ, Факт, 2007) та «Земля Загублених, або Маленькі страшні казки» (Львів, ВСЛ, 2017).

Твори Катерини Калитко друкувалися у періодиці, зокрема у журналах «СвітоВид», «Українські проблеми», «Молода Україна», «Кур'єр Кривбасу», «Radar», з'являлися в антологіях та альманахах: «Привітання життя», «Гранослов», «Початки. Антологія молоді поезії» (1998), «Молоде вино» (2000), «Колекція» (2001), «Українська поезія ХХ ст.» (2001), «Багатоголосся. Подільська поезія ХХ ст.»(2002), «Найкращі вірші про кохання. Чоловічий примірник» (2007), «Дві тонни» (2007), «Чорне та червоне: Сто українських поеток ХХ сторіччя» (2011), «М'якуш. Антологія української смакової поезії» (2012) та інших.

Тексти перекладені англійською, німецькою, польською, вірменською, литовською, словенською, сербською, болгарською, італійською та на іврит. Збірка віршів «Золото, сирна і мед» вийшла 2014 року в Ізраїлі (переклад на

іврит Антона Паперного). Перекладає з балканських мов (Міленко Єргович, Озрен Кебо, Меліна Камерич, Ненад Величкович, Мілета Проданович, Меша Селімович та ін.)

Відзнаки Катерини Калитко:

- ❖ 1999 – лауреат літературного конкурсу «Гранослов»
- ❖ 1999 – переможець фестивалю читаної поезії «Молоде вино»
- ❖ 2000 – відзначена подільською літературно-мистецькою премією «Кришталева вишня»
- ❖ 2001– володарка премії «Привітання життя» імені Богдана-Ігора Антонича
- ❖ 2001 – відзначена премією «Благовіст»
- ❖ 2003 – лауреат конкурсу видавництва «Смолоскип»
- ❖ 2004 – володарка премії «Культреванш»
- ❖ 2014 - відзначена премією «Літакцент року» за книжки «Катівня. Виноградник. Дім»
- ❖ 2016 – лауреатка міжнародної премії Vilenica Crystal
- ❖ 2017 – отримала літературну премію імені Джозефа Конрада-Коженьовського від Польського інституту у Києві
- ❖ 2017 – переможниця премії «Книга року ВВС-2017» за книжку «Земля Загублених або Маленькі страшні казки»

Стипендіатка письменницької програми Central European Initiative Fellowship.

За свої переклади відзначена премією часопису «Кур'єр Кривбасу» та перекладацькою премією METAPHORA.

«Земля Загублених, або Маленькі страшні казки»

У листопаді авторка отримала літературну премію імені Джозефі Конрада-Коженьовського, а вже за місяць – відзнаку від ВВС Україна. Прозова збірка «Земля Загублених» складається з дев'яти оповідань, різних за жанром, настроєм та географією. Проте, у кожному можна розгледіти історії українського повсякдення та загубленої людини в ньому. Кожна новела є окремою розповіддю та має свій сюжет, але за

допомогою спільних образів та мігруючих героїв усі вони органічно поєднують книжку воедино. За словами авторки, у них показані «історії інакшості», в яких підкреслюється цінність людського спілкування і взаєморозуміння. Катерина Калитко виводить тип «інших», «загублених людей». І витворює для них окрему територію, карта якої так детально прописана, що одна з її героїнь – Вера, вона ж Сирота – витатуєвала її на своєму тілі. У цю зону комфорту, оточену улюбленою стихією авторки (водою), Калитко і сама не проти була б зійти десь на схилі віку. Однак, попри нарочиту непублічність, стати «загубленою» їй уже не вдасться: за сумою заслуг вона стала своєрідним послом культури, однією з репрезентаток нашої літератури у світі. Якби її «Землю Загублених» перекласти провідними іноземними мовами, за неї було б не соромно.

Елементи казковості у книжці, звичайно є. Ось уже згадана Вера: маючи зовнішність двадцятилітньої, вона новоприбулим на її острівці людям сказала, що має сімдесят, у що ті, звичайно ж, не повірили. Втім, як видно далі з тексту, вона взагалі безсмертна. Як і багато чого, що її оточує. Взагалі, коли в авторки заходить про природу, питання смерті/безсмертя знімається, йдеться радше про нескінченний ланцюжок видозмін і перевтілень. Ті ж коні казковим чином «не втомлювалися плисти сім днів і одну ніч». Було тих коней дев'яносто дев'ять. Це як в одній із наших народних казок будинок, оточений частоколом, на якому стримить дев'яносто дев'ять людських черепів, а сотим має стати череп відважного героя казки. У Катерини Калитко: «А тоді настала весна, коли в табуні народився сотий кінь, я змогла підперезатися своєю чорною косою і фруктові дерева зацвіли враз усі». Ось вона, повнота міри! Момент, після якого щось має статися. Своєрідна точка неповернення. Так і є: «Тоді з лісу на дальньому березі вийшли люди». І вони принесли з собою гріх, хворобу і смерть. Це майже біблійний мотив. Це перетікання казки у міф.

Незважаючи на доволі невеликий обсяг «Землі загублених», така книжка на одному подиху не пишеться. І не читається, якщо до читання підходити професійно. Авторка-деміургиня витворювала цей світ майже десять років. Хоча книжка в результаті вийшла настільки атмосферна, що складається враження: це не мозаїка з різночасових текстів, а моноліт, де злились елементи казки, міфу, притчі, фентезі. Зауважте: всі ці, скажемо так, жанри – позачасові. І ця позачасовість означає всі тексти із «Землі Загублених».

В інтерв'ю для BBC Катерина Калитко сказала: «Трагедія персонажів у тому, що драми їхнього життя – типові. Вони потрапляють у типові ситуації непорозуміння з людьми, але внаслідок своєї інакшості, на кшталт нестандартної психіки, ці події для них розгортаються інакше». Хворобливістю повіває й від епізоду з оповідання «Хлопчик і син», коли дев'ятнадцятирічний юнак приймає на скелі в молодій жінки пологи. Сцена доволі натуралістична, із кров'ю, плацентою, потом та пуповиною, вона викликає радше огиду, ніж страх. Однак Тео, який у юному віці вже мусив стати акушером-гінекологом, і видно, не гидливий: рятуючи мертвого синюшного новородка, він «ще мить вагався, а тоді привідкрив пальцями маленького рота, склав губи трубочкою і припав до нього. Потягнув усередину себе повітря, а разом з ним якусь теплу й слизьку рідину». Скепсис тут виникає тому, що, по-перше, новонароджений – не його син. По-друге, за все своє юнацьке життя він жодного разу навіть не торкнувся

до дівчини. Це наслідок дитячої психологічної травми: він бачив, як старий професор ледь не згвалтував його сестру. Відтоді йому «страшно торкатися до всіх без винятку дівчат, із якими знайомиться, не кажучи вже про те, щоб лягати з ними в ліжку, бо він не хоче бути свинею, як старий професор... Відповідь його тіла – найжачення». А по-третє, побувавши на так званих партнерських пологах і побачивши наживо весь процес, багато чоловіків зізнавалися, що після того їм надовго відбило потяг до жінки, а деякі стали повноцінними імпотентами. Бідний Тео! Йому всього лише дев'ятнадцять, він іще і не нюхав жінки, а його обличчя вже «мокре від поту і крові новонародженого».

Як і кожна справжня проза, «Земля Загублених» Катерини Калитко впливає на психіку людей, про що є достатньо свідчень. «Моя надмета: аби людина після прочитання сіла і почала говорити сама з собою про всі пережиті досвіди». Ну, говорити самому з собою – це не відхилення, якщо говориш подумки. Важливо, ЩО говориш. А ось і свідчення. Фраза з коментаря щодо прочитаного інтернет-користувачки під ніком Katrusya: «Після цієї книжки, власне хочеться писати довго-довго, а ще танцювати по паркету босоніж серед ночі».

Зі слів самої Катерини Калитко в інтерв'ю для ВВС Україна: «Після читань у Вінниці слухачі підходили просвітлені і казали, що в них минув зубний біль, мігрень. Чудотворна чорна ікона подіяла навіть крізь текст». Віра твоя спасла тебе, – за Ісусом Христом. Ефект плацебо, – за американським анестезіологом Генрі Бічером.

Говорячи про книгу-переможця, редактор Європейського департаменту Всесвітньої служби ВВС Артем Лісс зазначив: «Теми, яких торкається Катерина Калитко у своїй збірці, особливо актуальні зараз, коли світ здається дедалі більш роз'єднаним. Вона підкреслює важливість зберігати просте вміння людського спілкування, досягати взаєморозуміння між людьми з різним життєвим досвідом, несхожою історією та цінностями».

Сама письменниця зізналася, що готувалася до критики та несприйняття від аудиторії. «Складаючи і наважуючись оприлюднити збірку «Земля Загублених», я підсвідомо готувалася до того, що реакцією читачів на книжку буде переважно відторгнення. Все ж таки у ній зібрано складні людські досвіди, які описано свідомо без пом'якшення, без намагання «комфортувати» й заспокоїти гепі-ендом», написала літераторка у соцмережі Facebook.

«Справдилось моє велике бажання: щоби трагедія кожної окремої людини чи біль землі, по якій ця людина ходить, не залишалися не промовленими, – поділилася думками письменниця. – Щоб про них можна було говорити, не спрощуючи, називаючи всіх і все на ім'я. Приблизно так, як ми пам'ятали всі імена героїв Небесної Сотні, хоч потім і забули пам'ятати імена всіх загиблих на Сході солдатів. Виявилось, що розмова про біль теж може бути вчасною».

Якщо книжка діє, а вона діє, – це вже добре. Якщо вона спонукає людей у легкій ейфорії стрибати вночі по паркету, – це теж непогано, хоча сусіди знизу навряд чи розділять цей захват. Якщо вона бодай на короткий час знімає біль, – це дуже добре. Головне не переступити межі, за якою текст починає травмувати психіку.

Список літератури

Калитко Катерина. Земля загублених, або маленькі страшні казки : оповідання / К. Калитко. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2017. – 224 с.

Недитячі казки від Катерини Калитко // Молодь України. – 2017. – 29 груд. – С. 8.

Стусенко О. Простір позачася / О. Стусенко // Українська літературна газета. – 2018. – 23 берез. – С. 17.

Устиловська І. Не масова і не елітарна / І. Устиловська // Україна молода. – 2017. – 20 груд. – С. 13.

Чадюк М. «Одна література на всіх» / М. Чадюк // День. – 2017. – 17-18 листоп. – С. 9.

Електронні ресурси:

Ємець-Доброносова Ю. Катерина Калитко. Земля загублених, або Маленькі страшні казки» : рецензія на книгу [Електронний ресурс] / Ю. Ємець // Критика : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <https://krytyka.com/ua/reviews/zemlya-zahublenykh-abo-malenki-strashni-kazky/> (дата звернення: 12.11. 2018). – Назва з екрана.

«Земля загублених» Калитко: читання, яку зачудовує : рецензія на книгу [Електронний ресурс] // Видавництво старого лева : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2017. – Режим доступу: <https://starylev.com.ua/club/article/zemlya-zagublenykh-kalytko-chytannya-yake-zachudovuye/> (дата звернення 12.11.2018). – Назва з екрана.

Купріян О. Катерина Калитко: «Поняття внутрішньої еміграції, думаю, знайоме багатьом українцям» [Електронний ресурс] / О. Купріян // ЛітАкценти : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2013. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2013/02/04/kateryna-kalytko-ponjattja-vnutrishnoji-emihraciji-dumaju-znajome-bahatom-ukrajincjam/> (дата звернення 31.10.2018). – Назва з екрана.

Станісеви́ч Є. Віднайдена література : «Земля Загублених» Катерини Калитко : рецензія на книгу [Електронний ресурс] / Є. Станісеви́ч // Читомо : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2017. – Режим доступу: <http://archive.chytomo.com/news/vidnajdena-literatura-zemlya-zagublenix-katerini-kalitko/> (дата звернення: 13.11.2018). – Назва з екрана.

Малярчук Тетяна

Всі переміни – відносні, а минуле ніколи остаточно не зникає і повертається, коли його чекаєш найменше.

Тетяна Малярчук «Забуття»

Малярчук Тетяна Володимирівна – українська журналістка, письменниця. Народилася 1983 року в Івано-Франківську, закінчила Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, за фахом філолог. Друкувалася в часописах «Березиль», «Четверг», «Четвер», «Критика», «ШО». Оповідання й есе перекладені польською, румунською, німецькою, англійською, російською та білоруськими мовами. З березня 2009 року у віденському видавництві «Residenz» вийшла книжка «Neunprozentiger Haushaltessig» у перекладі Клаудії Дате. 2003 року опублікувала роман «Троянда Адольф» у часописі «Березиль», після чого у 2004 році роман вийшов окремою книжкою у видавництві «Лілея-НВ» під назвою «Еншпіль Адольфо, або троянда для Лізи». Того ж року була нагороджена міською премією імені І. Франка. Після переїзду до Києва працювала журналісткою спершу на 5-му каналі, потім в програмі журналістських розслідувань "Попередження з Миколою Вереснем". З 2011-го мешкає у Відні.

Стипедіантка програм Gaude Polonia (Польща) та Junge Akademie der Kunst (Берлін).

Колумністка в українських та німецьких інтернет-виданнях Deutsche Welle та Die Zeit Online. Роман «Забуття» (2016) про українського історика та політика В'ячеслава Липинського був нагороджений літературною премією «Книга року ВВС-2016». Водночас, журі премії «ЛітАкцент року» присудило книзі антинагороду «Золота булька».

Попри бурхливі обговорення книги та цих відзнак, Малярчук протягом усього часу зберігала мовчання, відмовляючись від інтерв'ю. Єдиною можливістю дізнатись про її думки у медійному полі лишилися її колонки. Наприкінці липня 2017 року Малярчук заговорила у публічній розмові із літературною критикинею Ганною Улюрою. Подія відбулася під час міжнародного фестивалю «Місяць авторських читань» (МАЧ), який втретє минув у Львові. Під час розмови, письменниця розповіла про сприйняття критики після роману «Забуття», про заплановану книжку, а ще про те, чому із неї не вийшла нікудишня журналістка. – «Усього, що відбувалося навколо мого останнього роману «Забуття», я не відслідковувала. Я перейшла у стан, коли мене мало цікавить те, що відбувається навколо певного факту, а цікавить сам процес. Крім того, у цьому світі так багато людей, і всі вони раптом отримали можливість говорити і коментувати. І ти можеш побачити це всюди. Немає такого, що хтось скаже: «Це добра книжка» – і всі в це повірили. Натомість є так, що хтось скаже: «Це добра книжка», а другий із ним не погодиться. Потім обов'язково з'являться люди, які будуть заперечувати других, і люди, які будуть заперечувати третіх. І немає кінця у цьому. Немає правди. Одна з

причин, чому я відмовляюся від інтерв'ю – якби я знала, що хочу сказати, я б це сказала, а не писала цілий текст».

У 2018 році у «Видавництві Старого Лева» вийшла перша дитяча книжка Малярчук «МОХ NOX», що у перекладі з латинської означає «Надходить ніч». Це історія химерної цивілізації рукокрилих істот, які заселили зруйновані міста після того, як звідти із невідомих причин щезли люди.

Відзнаки Тетяни Малярчук:

- ❖ 2013 – премія «Kristal Vilenica-2013» (Словенія) за оповідання «Жінка і її риба»
- ❖ 2013 – лауреат Літературної премії імені Джозефа Конрада-Коженювського (2013 р.)
- ❖ 2016 – переможниця літературної премії «Книга року ВВС-2016» за роман «Забуття»
- ❖ 2018 – перемогла в конкурсі німецькомовної літератури, який проходить в м. Клагенфурт (Австрія), і стала лауреатом премії імені Інгеборг Бахман (Ingeborg-Bachmann-Preis).

«Забуття»

Це вже сьома книжка письменниці родом з Івано-Франківська, що кілька років тому емігрувала до Австрії. Можна, звичайно, сказати так: «Таня Малярчук написала роман про політичного діяча, теоретика українського консерватизму, автора всім знаних і майже ніким не читаних «листів до братів хліборобів» В'ячеслава Липинського». А можна сказати й інакше: «Таня Малярчук написала роман про себе – в минулому авторку шести невеличких книжечок, маніпуляторку словами й ідеями». Тільки проблема в тому, що обидва ці твердження однаково далекі від правди, бо книжку «Забуття» робить романом не постать Липинського і не «образ авторки», а їх контрапунктне поєднання. «Забуття» – це роман-палімпсест, свого роду романізована біографія одного з найбільших українських істориків, філософів і політиків ХХ століття В'ячеслава Липинського, що проступає із сюжетної лінії життя нашої сучасниці, альтер-его авторки, її історії, і з нутра всемогутнього і невблаганного кита (за)буття.

Малярчук робить усе, щоб, місцями у досить-таки есеїстичній манері (і загалом ця книжка написана просто та реалістично), познайомити нас із самою постаттю – польським шляхтичем Вацлавом Ліпінським, який несподівано вирішив стати В'ячеславом Липинським і присвятити себе усього українським

історії та рухові за незалежність. І хоч багато в Україні було мішаних шляхетських родів (згадується і про Кричевських, Виговських та ін.), для яких національність та релігія дуже часто ставали справою винятково політичною, та вибір у сторону «слабшого» від початку ставав викликом. З нього і почав Липинський свій усвідомлений шлях, ренегатом – для поляків, феноменом – для українців.

Він пройде перед нами від вдиху до видиху, елегантний, закоханий, зворушливий, амбітний і твердий у своїй правоті, зневірений і хворий, забутий і знов об'явлений. А з ним пропливе його час: революційний і рішучий, сповнений ідеалістів і практиків – час мецената та видавця єдиної дозволеної у 1906-1914 роках наддніпрянської української газети «Рада» Євгена Чикаленка, час політиків – Симона Петлюри, Віктора Писнячевського, Володимира Винниченка та інших представників УНР. Час нездоланих на тоді сухот, санаторіїв, довгих товариських розмов та диктованих відданому секретареві листів.

А поруч, то там, то тут виринаючи, існуватиме у «Забутті» лінія оповідача, дивакуватої жінки у пошуках особистого щастя, жінки, що бореться з панічними атаками страху, і між цим усім – досліджує життя видатного історика. Такий прийом створює дзеркальну двоїну, перетин, що дає можливість виписати повніше протагоніста. Утім, і другорядною роль нашої сучасності не назвеш, це паралельні герої, як шальки терезів, і у певних моментах складно сказати, хто про кого насправді розповідає.

Хороший роман може бути про будь-що, але усе ж інтригує, чому головним героєм обрано саме Липинського (?). І тут може бути кілька власне читацьких, а не авторських пояснень. По-перше, працюючи з актуальною, трендовою наразі темою історичної пам'яті, український письменник має особливо широкий вибір, що йому, так би мовити, «дороманізовувати», як зафарбовувати на свій лад білі плями історії, по-своєму лікуючи від амнезії загублених архівів, відсутності нормальної наукової історичної бази. Отож, спіткнувшись у старій газеті об оголошення про смерть «якогось» д-ра Липинського, можна видобути на світ Божий ціле його неймовірне життя на тлі середовища, країни, епохи. Априорі добрий ґрунт, тим паче, що та доба тільки зараз більш-менш відкривається для прочитання.

Обираючи героїв, кожен автор ніби наставляє систему радарів, через які спроможний транслювати свої головні послання. Тут же Малярчук, мешкаючи у Відні, дуже природно вловлює нове масштабування подій. Це погляд на Україну зовні, з емігрантського боку, з того ширшого географічного ареалу, що дасть краще розгледіти як величину історичної постаті, так і вади україноцентризму – ніхто нічого про нас не зобов'язаний знати, хоч наскільки унікальними ми були б, аж допоки самі про це переконливо не розкажемо.

Є письменники, яким краще вдається відображати світ зовнішній – чи то реальний, чи заселений авторськими фантазіями. А є інші, котрі виразно бачать лише те, що безпосередньо переломлене через психіку власного досвіду. До останніх, здається, належить і Таня Малярчук.

Тому роман, котрий складається із двох різних у часі історій, написаний вкрай нерівнозначно. Розповідь сучасної героїні, в якій упізнається сама

авторка, можна без сумніву зарахувати до здобутків письменниці. А от віддалена від Малярчук на ціле століття історична частина роману, де мова йде про маловідомого сьогодні борця за українську справу В'ячеслава Липинського, - то далеко не найкращі сторінки талановитої авторки.

Інтонації Тані Малярчук дуже щирі. Якась дитяча безпосередність струмить із її рядків. До того ж, вона пише про близьке читачеві. Про людську неприкаяність. Про домашнього kota, котрий своїм неприйняттям навколишнього світу доростає в тексті до символу. Про жах смерті, котрий, мабуть, переживав кожен з нас. Такий тон налаштовує на хвилю довіри до створеного нею світу.

Список літератури

Малярчук Таня. Забуття : роман / Таня Малярчук. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. – 256 с.

Бойченко О. Книга страху та забуття / О. Бойченко // Країна. – 2016. – № 48. – С. 15-16.

Голобородько Я. Таня Малярчук-місіонерка візій / Я. Голобородько // Слово і час. – 2010. – № 2. – С. 83-89.

Карасьов М. Вершини і провалини Тані Малярчук / М. Карасьов // Літературна Україна. – 2017. – 19 січ. – С. – 12.

Клименко В. «Літературних олігархів» побільшало / В. Клименко // Україна молода. – 2013. – 18 груд. – С. – 10. ; Демократична Україна. – 2013. – 20 груд. – С. 21.

Павлова О. Бути українцем – це самому вибрати, що ти українець / О. Павлова // Країна. – 2016. – № 48. – С. 9-11.

Стахівська Ю. Роман від амнезії / Ю. Стахівська // День. – 2016. – 15 груд. – С. 7.

Столярчук І. Чи можна називати батьківщиною землю, яка вбиває: : [уривки з роману «Забуття» Тані Малярчук] / І. Столярчук // Країна. – 2016. – № 48. – С. 11-15.

Тетяна Малярчук // Славінська І. 33 герої укрліт / І. Славінська ; худож.-оформлювач О. М. Артеменко. – Харків: Фоліо, 2011. – С. 232-245.

Чирка Т. Іронія чуда / Т. Чирка // День. – 2012. – 7-8 верес. – С. 23.

Якимчук Л. Втеча з українського «мордову» / Л. Якимчук // День. – 2013. – 20-21 груд. – С. 21.

Електронні ресурси:

«Забуття» Тані Малярчук. Поляк Липинський, який став українським мислителем : рецензія на книгу [Електронний ресурс] // Тексти.org.ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2017. – Режим доступу:

http://texty.org.ua/pg/article/textynewseditor/read/73621/Zabutta_Tani_Malarchuk_Polak_Lypynskij_jakuj_stav/ (дата звернення: 12.11.2018). – Назва з екрана.

Кушнір Ю. Таня Малярчук: Коли гарне і корисне входять у суперечність, віддаю перевагу гарному [Електронний ресурс] // Українська правда : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2017. – Режим доступу:

<https://life.pravda.com.ua/culture/2017/08/7/225746/> (дата звернення: 12.11.2018).

– Назва з екрана.

Стахівська Ю. Таня Малярчук. Забуття : рецензія на книгу «Забуття» [Електронний ресурс] // Критика : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2017.

– Режим доступу: <https://krytyka.com/ua/reviews/zabuttya/> (дата звернення: 12.11.2018). – Назва з екрана.

Таня Малярчук: «Забуття» - це мої сто років, але не самотності, а втраченої пам'яті» [Електронний ресурс] // Видавництво старого лева : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2016. – Режим доступу: <https://starylev.com.ua/news/tanya-malyarchuk-zabuttya-ce-moyi-sto-rokiv-ale-ne-samotnosti-vtrachenoyi-pamyati/> (дата звернення: 12.11.2018). – Назва з екрана.

Рутківський Володимир

Володимир Рутківський народився 18 квітня 1937 року в с. Хрестителеве Чорнобаївського району Черкаської області. Навчався в Одеському політехнічному інституті. Друкуватися почав 1959 року. Член Одеської обласної організації НСПУ з 1969 року. У 1960-тих роках працював на Одеському суперфосфатному заводі. В подальшому став працювати журналістом. Закінчив Вищі літературні курси при Літературному інституті ім. Максима Горького.

Живе, працює і творить в Одесі.

Життя людини зазвичай різнобарвне, аж ніколи не чорно-біле. Хоча війна накрила чорною смугою дитинство малого Володимира, він уміє радіти життю. Шкільні роки чи не найщасливіший період у біографії. Оточення: однокласники, вчителі, батько – директор школи, та неймовірна кількість книг сформували особистість майбутнього письменника. Ті сторінки біографії, що присвячені трудовій діяльності, дивують, навіть шокують читача відкриттями. Де тільки довелося талановитій і творчій людині працювати, аби заробити на хліб насущний: на радіо, в газетах.

За радянських часів зазнавав неодноразових звинувачень в українському націоналізмі, його твори відмовляли друкувати в єдиному на той час дитячому видавництві України «Веселка», проте в перекладі російською приймали до друку у видавництвах Москви.

Увірвавшись до сучасного літературного процесу у зрілому віці, Володимир Рутківський отримав усі найвищі в Україні відзнаки, його твори читають люди усіх поколінь, книжки письменника очолюють найбільш поважні рейтинги, перемагають у найвпливовіших літературних конкурсах. Хронотоп його текстів розгортається переважно в межах малої батьківщини автора – села Велика Буримка на Черкащині (у текстах – Воронівка). В героїв В. Рутківського віриш одразу й беззастережно. Він пише напрочуд яскраво та кінематографічно. Стилю письменника характерні вітаїзм, любов до людини, світлий гумор, динамічний сюжет. У доробку Володимира Рутківського низка тематичних циклів, поєднаних між собою героями, перебігом подій, історичними екскурсами чи місцем дії.

У казкових повістях «Бухтик із тихого затону» (2012) та «Гості на мітлі» (1988) буденне життя дітей стикається зі світом чарівного. Дилогія «Ганнуся» (2012) та «У гості до лісовика» (2014) – веселі пригодницькі канікулярні повісті з елементами фантастики.

Найбільшої слави Володимир Рутківський зажив як автор історико-пригодницьких повістей і романів «Сторожова застава» (1991). Це книжка про любов до рідного краю та повагу до себе як нащадка великого роду. Головним її героєм стає історична пам'ять як підмурівок сучасного.

В основі історико-пригодницького роману «Сині Води» (2004) – легендарна доля українського князя Дмитра Боброка-Волинського. Твір задуманий В. Рутківським як спроба художньої реанімації історичної пам'яті українців шляхом актуалізації знакової перемоги у битві при річці Сині Води.

Широке визнання в незалежній Україні Рутківському принесла пригодницька тетралогія про джур, видана видавництвом А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА: «Джури козака швайки» (2007), «Джури-характерники» (2009), «Джури і підводний човен» (2010). В 2014-2015 роках вийшла незапланована четверта частина під назвою «Джури і Кудлатик», а тому трилогія стала тетралогією.

Заключна частина тетралогії «Джури і Кудлатик» (2016), написана упродовж героїчних і трагічних років кривавого протистояння українців із тоталітарною системою всередині країни та зовнішніми загрозами, стала однією з перших у нашій літературі вдалих спроб розповісти дітям про вічність і красу людського життя в його перед народженні та по смерті.

Значною мірою ця частина тетралогії перегукується з єдиною в творчому доробку В. Рутківського автобіографічною повістю «Потерчата». Ця, за визначенням автора, «дитяча сповідь для дорослих, які так нічому й не навчилися», стала першою в новітній українській літературі спробою відійти від ідеологічного потрактування Другої світової війни. В. Рутківський не «клеїть» тоталітаризм, а на рівні дитячого сприйняття свідчить, що зло притаманне кожному. Письменник бачить вихід у сповіді та покаєнні старших поколінь перед собою й молодшими у прощенні як звільненні.

Україна Володимира Рутківського найперше – життєствердна, сильна та переможна країна, світ волелюбних добрих людей, щедро обдарованих талантами й умінням жити у злагоді з природою та самим собою.

Відзнаки Володимира Рутківського:

- ❖ 1992 – літературна премія імені Миколи Трублаїні за роман «Сторожова застава»
- ❖ 2002 – премія імені Лесі Українки за роман «Сторожова застава»
- ❖ 2005 – літературна премія «Звук павутини» імені Віктора Близнеця за роман-трилогію «Сині Води»
- ❖ 2011 – «Книга року ВВС» за роман-трилогію «Сині Води»
- ❖ 2012 – Національна премія України імені Тараса Шевченка за напрямом «Література» за трилогію «Джури»

«Сині Води»

році

«Сині Води» (історичний роман у двох книгах (повна версія роману), 2011 рік; Київ: Темпора, у 2015 також вийшла скорочена версія двотомної версії «Сині Води» однією книгою у тернопільському видавництві «НК-Богдан» .

«Князь бродників» (2011), «Стріли впритул» (2011).

«Сині Води» у 2018 році побачив повторно світ через видавництво АБАБАГАЛАМАГА.

У листопаді 2011 року були оголошені результати щорічної премії «Книга року ВВС»: переможцем став двотомний історичний роман Володимира Рутківського «Сині Води». Став, зауважимо, несподівано для багатьох, причетних до конкурсної процедури. Однак на об'єктивність ВВС навряд чи можна нарікати: серед п'яти претендентів обрали кращого.

Взагалі історична проза – «вдячний» жанр в українській літературі, починаючи від «Чорної ради» Куліша і закінчуючи «Чорним вороном» Шкляра. Тому «Тексти», які регулярно цікавляться літературними новинками і які підняли активну дискусію на «чорноворонівську» тему, не могли проминути «Сині Води».

Володимир Рутківський майстер поєднання традиційних тем із неймовірними пригодами. Роман «Сині води» – чудовий приклад такого синтезу. Події роману відбуваються далекого 1361-1362 року. Власне йдеться

про битву під Синіми Водами, після якої українські землі вийшли з-під татаро-монгольського панування.

В першій книзі «Сині Води» розгортаються події 1361 року. Волею долі волинський князь Дмитро Боброк опиняється в епіцентрі подій, що зрештою призводить до битви на Синіх Водах – однієї з найбільших битв в історії давньої України. Вистояти у небезпечній боротьбі йому допомагають троє відчайдушних друзів. Разом з героями роману читач не лише зазнає безліч захопливих пригод, а й дізнається, хто врятував великого князя литовського від стріли найманого вбивці, познайомиться з ханом Мамаєм і побуває у стародавньому Києві. А головне – переконається в тому, що потяг до свободи долає будь-які перепони.

Книга друга «Сині Води» розповідає про історичні події літа 1362 року... Вигорілий український степ завмер у передчутті неминучої битви. Сюди, пильно стежачи за кожним рухом супротивника, повільно сходяться до війська: українське-литовське під орудою великого князя Ольгерда і татарське, на чолі з братами Хаджибеем, Котлабугою і Дмитро-Солтаном. Зустрілися вони над річкою Сині Води. Разом із героями роману – трьома відчайдухами, що жили в далекому XV столітті, читач стане свідком, учасником тих драматичних подій, які змінили хід історії.

В романі діють персонажі різних ідентичностей. «Вороги» там не завжди татари, і не всі «невинні жертви» там – українці. Дуже цінною в цьому контексті видається сюжетна лінія дружби Тимка та Зейнулі – русинського і татарського хлопчаків. Автор довго і наполегливо шукав правдиву інформацію про битву 1362 року. Однак усі спроби були марні, а історики не були одноставними у своїх відповідях. Тому письменник сповнив «Сині Води» течіями авторської уяви. Зрештою Володимир Рутківський в інтерв'ю «ЛітАкценту» й сам наголошував на тому, що особлива роль у цих подіях князя Боброка, введена в романі, є художнім вимислом. Загалом, це цілком нормальна річ у художній літературі, ба більше: наше письменство – хай навіть поки що й в особі самого лише Рутківського, та хтось же мусить починати! – нарешті звернуло увагу на вкрай цікаві спільні сторінки литовсько-білорусько-української історії й намагається художньо їх прописати. Це і в геополітичному сенсі дуже актуально. Є один напрочуд суттєвий момент: незважаючи на все це, навіть на те, що автор не обмежується в тексті описом битви та її передумов, а подає, причому в цікавому й доступному для юного читача викладі, доволі широку історичну панораму, на тлі якої відбувалася битва, а все ж історія тут не головне, вона – лише засіб, «тло» для розмови про становлення в надзвичайних обставинах.

«Сині Води» цілком можна вважати і за історико-біографічний твір. І тут напрошується одне ризиковане порівняння – з Генріком Сенкевичем. Ідеться не про літературне, а радше соціологічне зіставлення. Польський класик створив, по суті, міф Речі Посполитої: яскравий, захопливий, величний. Там не йшлося про адекватність історіографії. «Постачальником приємних снів» назвав його В.

Гомбрович. Тим самим переймається й Рутківський. Україна, яку він описує – вітальна, енергетична, переможна, - це країна, в котрій хочеться жити, бодай родовою пам'яттю. І саме у віці читачів Рутківського найкраще прищеплюються міфи. Може, справді, цей одесит повторить «феномен Сенкевича» - утвердить у молодій масовій свідомості міф про сильну Україну?

Попри «історичність» своїх романів, Рутківський дуже сучасний письменник (зрештою, так само, як і Сенкевич, чий візії минулого було наскрізь просякнuto побутовою ідеологією його сучасності). У Рутківського повсякчас натикаєшся на актуальні нині теми й проблеми. Залаштункові політичні інтриги обіймають чи не більшу частину його романів. Тут тобі й тогочасний чорний піар, де зброєю масового ураження, як і нині, є плітки; і адмінресурс на виборах (у «Синіх Водах» обирають отамана бродників, історичних попередників козаків). Не бракує і промовистих розмірковувань давніх можновладців, що мало відрізняються від способу мислення сучасних очільників. Трапляються і цілком комічні алюзії: «Ану, розступися! Дорогу князеві!» – волає середньовічний «даішник», перебиваючи рух на трьох київських вулицях задля проїзду урядового кортежу.

Ще великий плюс книги – оригінальні ілюстрації, що поєднують зображення і текст. Виглядає стильно, естетично і водночас інформативно.

Список літератури

Рутківський Володимир. Сині Води : історичний роман / Володимир Рутківський. – Тернопіль : навчальна книга – Богдан, [2015]. – 440 с.

Марченко Наталя. Володимир Рутківський : тексти долі : біогр. нарис / Наталя Марченко ; Нац. академія наук України, Нац. бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Тернопіль : навчальна книга – Богдан, 2014. – 414 с.

Володимир Рутківський: дещо з біографії // Дивослово. – 2017. – № 5. – С. 59-60.

Гажаман Н. Життя та творчість В. Г. Рутківського / Н. Гажаман // Шкільна бібліотека. – 2011. – № 10. – С. 75-94.

Дмитренко Н. Письменник – характерник // Україна молода. – 2012. – 19 квіт. – С. 12-13.

Дмитренко Н. Премія миру / Н. Дмитренко // Україна молода. – 2012. – 14 лют. – С. 13.

Клочек Г. Володимир Рутківський – творець другої реальності / Г. Клочек // Українська літературна газета. – 2017. – 21 квіт. – С. 6.

Козак С. Володимир Рутківський: «Вірю не стільки в себе, скільки у своїх героїв» / С. Козак // Літературна Україна. – 2012. – 17 трав. – С. 6.

Марченко Н. «Будьмо тут во віки віків!...» : художні твори на уроках історії: історичний роман В. Рутківського «Сині Води» / Н. Марченко // Історія України. – 2012. – квіт. (№ 13-14). – С. 12-16.

Марченко Н. Вітаїстична муза Володимира Рутківського / Н. Марченко // Літературна Україна. – 2017. – 20 квіт. – С. 6.

Марченко Н. Співець вилюднення та вивільнення : огляд життя і творчості Володимира Рутківського / Н. Марченко // Дивослово. – 2014. – № 11. – С. 15-21.

Овдійчук Л. Біографічна книга про Володимира Рутківського від Наталки Марченко / Л. Овдійчук // Українська літературна газета. – 2018. – 2015. – С. 17.

Родик К. Лавреат-міфотворець / К. Родик // Україна молода. – 2012. – 5 січ. – С. 13.

Шупта Д. Вічна дитинність творення / Д. Шупта // Слово Просвіти. – 2016. – 31 берез.-6 квіт. (ч. 13). – С. 10-11.

Електронні ресурси:

Андрусяк І. «Хлопчача» насолода : рецензія на книгу [Електронний ресурс] / І. Андрусяк // ЛітАкцент : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2011. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/10/10/hlopchacha-nasoloda/> (дата звернення: 12.11.2018). – Назва з екрана.

Володимир Рутківський : біографія [Електронний ресурс] / В. Рутківський // Dovidka.biz.ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.: б. в.]. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/volodimir-rutkivskiy-biografiya/> (дата звернення: 12.11.2018). – Назва з екрана.

Лук'янчук С. Роман «Сині Води»: перша премія, два томи, третій сорт, зате картинки гарні [Електронний ресурс] / С. Лук'янчук // Тексти.org.ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2012. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/newsmaker/read/35537/Roman_Syni_vody_persha_premija_dva_tomy/ (дата звернення: 07.11.2018). – Назва з екрана.

Рутківський Володимир : біографія [Електронний ресурс] / В. Рутківський // УкрЛіб : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. м.]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=6444/> (дата звернення: 12.11.2018). – Назва з екрана.

Книга року ВВС

Бібліографічний покажчик

ВИП. 2

Укладач: Пошибайло Ольга Василівна

Редактор

С. В. Сичова

Комп'ютерна верстка

О. М. Якубовський

Відповідальна за випуск

М. Г. Максименко

Підписано до друку 19.11.2018. 32 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара
36038, м. Полтава. вул. О. Гончара, 25а
<http://libgonchar.org> E-mail: pobugonchara@ukr.net

